

„W CELU WYTRĄCENIA RZEKOMYCH ARGUMENTÓW..”

W tym roku minęło sześćdziesiąt lat od narodzin katyńskiego kłamstwa. Zaledwie przed dziesięć laty masakra polskich oficerów przestała być „zbrodnią chronioną tajemnicą państwową”.

W ukrycie prawdy o Katyniu i innych miejscach kaźni Sowieci wraz ze swoimi polskimi popiecznikami włożyli wiele wysiłku. Imano się różnych metod – od preparowania rzekomych „dowodów” niemieckiej winy przez ogromną kampanię propagandową aż po próby przemilczania problemu. Od początku jednak, tj. od próby włączenia sprawy Katynia do aktu oskarżenia w Norymberdze, kłamstwo ponosiło klęskę. Dowody sowieckiego sprawstwa zbrodni były zbyt oczywiste. Nie dostrzegali tego niestety (lub nie chcieli dostrzegać) liczni zachodni sympatycy idei komunistycznej, a w Polsce dziesiątki usłużnych propagandystów, dziennikarzy i historyków.

Publikowany dokument jest przykładem cynicznej próby nadania kłamstwu instytucjonalnego wymiaru. W połowie lat siedemdziesiątych sowieccy i polscy działacze komunistyczni najwyraźniej uznali, że w tgarstwie należy być konsekwentnym i traktować Katyń jak inne „miejsca pamięci narodowej”. Stąd plany wybudowania większego monumentu, organizacji uroczystości rocznicowych i umożliwienia rodzinom ofiar odwiedzania grobów bliskich. Nie wiemy, dlaczego zrezygnowano z tych zamiarów. Najprawdopodobniej uznano, że jest to przedsięwzięcie zbyt ryzykowne – obawiano się zapewne zwłaszcza pielgrzymek rodzin i wycieczek turystycznych, które mogłyby stać się pretekstem dla antysowieckich manifestacji.

Dokument pochodzi z zasobu Archiwum Akt Nowych, znajduje się w opracowywanym obecnie zespole akt Wydziału Pracy Ideowo-Wychowawczej KC PZPR (sygn. tymczasowa 63).

Notatka

dotyczy: upamiętnienia zbrodni hitlerowskich na polskich jeńcach wojennych w Katyniu

W czasie pobytu w grudniu 1976 r. w Polsce Sekretarza KC KPZR tow. [Michaiła] Zimianina [Ziemianina] została zakomunikowana propozycja Sekretariatu KC KPZR dotycząca omówienia w najbliższym czasie przez delegację Komitetu Centralnego KPZR i PZPR sprawy upamiętnienia miejsca zbrodni hitlerowskiej na polskich jeńcach wojennych w Katyniu. Sprawę tą zakomunikowali tow. M.W. Zimianin [Ziemianim] i Piotr K. Kostikow informując jednocześnie, że w skład delegacji KC KPZR wchodzi:

1. Georgij Szachnazarow – z[astęp]ca kierownika Wydziału Zagranicznego KC KPZR
2. M.F. Nienaszew – z[astęp]ca Kierownika Wydziału Propagandy KC KPZR
3. W.P. Łoginow – dyr[ektor] Departamentu MSZ.

Sektor polski w Wydziale Zagranicznym KC KPZR (P.K. Kostikow i W[itajlij] Swietłow) zwracał się w miesiącu styczniu i miesiącu lutym z propozycją, aby delegacja naszej partii przyjechała do Moskwy w marcu br. w celu omówienia wymienionej sprawy.

W związku z tym proponujemy następujący skład delegacji naszej partii:

1. W[iesław] Klimczak – Kierownik Wydziału Pracy Ideowo-Wych[owawczej] KC [PZPR]
2. L[ucjan] Piątkowski – Z[astęp]ca Kierownika Wydz[iału] Zagranicznego KC [PZPR]
3. T[adeusz] Wujek – dyr[ektor] Departamentu MSZ.

Sprawa zbrodni hitlerowskiej na polskich jeńcach wojennych w Katyniu jest aktualna i ważna ze względu na nieustanne podejmowanie jej przez ośrodki dywersji ideologicznej i wykorzystywanie w propagandzie antyradzieckiej. Mimo oczywistych dowodów, że zbrodni tej dokonali

faszyści niemieccy, różnorodne ośrodki propagandy antykomunistycznej usiłują odpowiedzialność za zbrodnię przypisać Związkowi Radzieckiemu lub postawić ją jako „problem otwarty”. Wbrew uznaniu przez światową opinię publiczną sprawy Katynia jako jednej z wielu goebbelsowskich prowokacji, reakcyjne ośrodki antykomunistyczne na Zachodzie w ostatnim okresie nasilonych działań antykomunistycznych wracają do tego problemu. Przykładem tego jest budowa pomnika ku czci ofiar zbrodni katyńskiej na cmentarzu Gunnersburg w Londynie.

Zasadniczym celem tej wrogiej antykomunistycznej, antyradzieckiej i antypolskiej propagandy jest usiłowanie rozbudzenia antagonizmu między narodami polskim i radzieckimi, podważenie sojuszu polsko-radzieckiego, inspirowanie nastrojów wrogości zarówno wobec władz ZSRR, jak i w stosunku do narodu radzieckiego, podniecanie nacjonalizmu i emocji w społeczeństwie polskim.

W celu wytrącenia rzekomych argumentów ośrodkom antykomunistycznym odnośnie problemu katyńskiego proponujemy podjąć w rozmowach z delegacją KC KPZR następujące kwestie:

1. Uzgodnić ze stroną radziecką, aby miejsca zbrodni hitlerowskich w Katyniu traktować na tej samej zasadzie jak wszystkie inne miejsca zbrodni faszystowskich dokonywanych na narodzie polskim, radzieckim i obywatelach innych krajów. Dlatego też należałoby przyjąć jako zasadę, że w tradycyjnym Miesiącu Pamięci Narodowej – kwietniu, składać się będzie wieńce i wiązanki kwiatów w Katyniu, tak jak składa się we wszystkich miejscach pamięci narodowej. Ponadto można rozważyć, aby hołd ofiarom hitleryzmu w Katyniu oddawać także w dniu 9 maja – Dniu Zwycięstwa, tak jak ma to miejsce w innych przypadkach. Wieńce i wiązanki kwiatów powinny składać w Katyniu delegacje ZBoWiD, Wojska Polskiego oraz ambasady, a także przedstawiciele odpowiednich organizacji ZSRR.

2. Fakty oddawania hołdu ofiarom faszystwu w Katyniu powinny być odpowiednio relacjonowane w środkach masowego przekazu i podawane do publicznej wiadomości na tej samej zasadzie jak w innych miejscowościach.

3. Uzgodnić ze stroną radziecką publiczne udostępnienie miejsca kaźni w Katyniu dla zwiedzających, zarówno wycieczek grupowych, jak turystów indywidualnych. Chodzi o to, aby w prospektach turystyczno-propagandowych traktować miejsce zbrodni w Katyniu jako jedno z miejsc martyrologii narodu polskiego.

4. Uzgodnić ze stroną radziecką ewentualność wspólnej budowy bardziej okazałego pomnika ofiar zbrodni hitlerowskiej w Katyniu. Można by rozważyć propozycję powołania zespołu architektów polskich i radzieckich, który opracowałby projekt pomnika i zagospodarowania terenu.

5. Uzgodnić ze stroną radziecką możliwość wykorzystania radzieckiej dokumentacji dotyczącej zbrodni w Katyniu (publikowanej ostatnio w ZSRR) i wydanie ponownie przez K[siążkę] i W[iedzę] pełnej dokumentacji w sprawie Katynia, jako prowokacji faszystowskiej i ewidentnej zbrodni hitleryzmu.

Pragniemy poinformować, że sprawę propagandowego potraktowania zbrodni katyńskiej towarzysze radzieccy podejmowali kilkakrotnie na przestrzeni kilku ostatnich lat w trosce o wytrącenie ośrodkom antykomunistycznym argumentu „milczenia” Polski i ZSRR w tej sprawie. W 1973 roku tow. Demiczew [Piotr Diemczew?] rozmawiał w Moskwie z tow. J[erzym] Łukaszewiczem, a następnie w 1974 i 1975 roku tow. K.F. Katuszew, G.Ł. Smirnow i P.K. Kostikow.

Proponujemy, aby w rozmowach z delegacją KPZR podkreślić szczególną troskę władz i społeczeństwa ZSRR o miejsca upamiętniane wspólną walką polskiego i radzieckiego żołnierza, o miejsca zbrodni hitlerowskich dokonanych na Polakach, które znajdują się na terytorium ZSRR. Należy także podkreślić troskę władz radzieckich o miejsca pamięci związane z działalnością wielkich Polaków, jak np. L[udwika] Waryńskiego, A[dama] Mickiewicza, J[uliusza] Słowackiego, J[arostawa] Dąbrowskiego. Symbolicznym przykładem wspólnych przedsięwzięć jest Pomnik-Mauzoleum bitwy pod Lenino i cmentarz żołnierzy polskich w Dornicy k. Kijowa.

Wydział Pracy Ideowo-Wychowawczej KC PZPR

W[arszawa], 21 marca 1977 r.